

دین و خرد

در آثار ناصر خسرو

مؤلف

لیلا نیا منش

بر شناسه :	نیامش، لیلا، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور :	دین و خرد در آثار ناصر خسرو / لیلا نیامش.
مشخصات نشر :	اورمیه: آینه، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری :	۷۵ ص.؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۹۲۶۸۳-۳-۷
وضعیت فهرست نویسی :	فیا
یادداشت :	کتابنامه: ص. ۱۷۴؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع :	ناصر خسرو، ۳۹۴ - ۴۸۱ ق. — دیدگاه درباره دین
موضوع :	ناصر خسرو، ۳۹۴ - ۴۸۱ ق. — دیدگاه درباره عقل گرایی
موضوع :	ناصر خسرو، ۳۹۴ - ۴۸۱ ق. — نقد و تفسیر
موضوع :	دین در ادبیات
موضوع :	عقل در ادبیات
موضوع :	نثر فارسی — قرن ۵ ق. — تاریخ و نقد
رده بندی کنگره :	۱۳۹۳ / ۵۹۱ PIR۴۷۷۵
رده بندی دیویی :	۸۵۱/۲۲
شماره کتابشناسی ملی :	۳۶۲۲۱۵۶

آدرس انتشارات: اورمیه، خیابان جنوبی سنقرش، کوی تربیت، بلاک ۳ واحد ۵،
انتشارات آینه، تلفاکس: ۰۴۴=۳۲۲۵۶۵۱۰

عنوان کتاب :	دین و خرد در اشعار ناصر خسرو
مؤلف :	لیلا نیامش
ویراستار ادبی :	دکتر توحید ملک زاده دیلمقانی
ناشر :	انتشارات آینه
نوبت چاپ :	اول سال چاپ ۱۳۹۴
محل نشر :	اورمیه تیراز : ۱۰۰۰ جلد
طراح روی جلد :	خانم قاسمی
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۹۲۶۸۳-۳-۷
حق چاپ و نشر برای مؤلف و ناشر محفوظ است.	

قیمت : ۵۰۰۰ تومان

ناظر چاپ : رحمان حسین زاده (فضولی)
محل بخش: اورمیه خیابان امام پاساژ ارک طبقه بالا تلفن ۰۴۴-۳۲۲۴۳۷۶۹

فهرست

۱	پیشگفتار:
۵	فصل اول: مختصری از احوال ، افکار و آثار ناصر خسرو
۹	فصل دوم: دین و ناصر خسرو
۳۵	فصل سوم: خرد و ناصر خسرو
۶۷	فصل چهارم: رابطه خرد و دین از دیدگاه ناصر خسرو
۷۴	منابع:

پیشگفتار:

اسماعیل فرزند امام صادق (ع) که مورد علاقه بسیار پدر بزرگوارش بود بدرود حیات گفت. هنگام تشییع جنازه اسماعیل به سوی قبرستان بقیع در مدینه امام صادق چند مرتبه دستور داد تا جنازه او را بر زمین نهادند و حضرتش کفن از چهره فرزند دلبد می گشود و با وی وداع می کرد. این شدت علاقه شایعانی را مابین مسلمانان دامن زد. پس از امام صادق (ع) پیروان حضرتش به ۶ گروه تقسیم شدند که یکی از گروهها معتقد به امامت اسماعیل بود و پس از اسماعیل در فرزندش محمد متوقف شدند. برخی از این گروه منکر مرگ اسماعیل شدند و گفتند که مرگ او ساختگی بوده تا از خطر دشمنان در امان باشد. فرقه اسماعیلیه بر این باورند که پس از مرگ اسماعیل فرزندش محمد بن اسماعیل امام است. آنان مدعی بودند که امام صادق (ع) در دوران حیات خود بر امامت اسماعیل تصریح کرده است و از طرفی امامت در امام هفتم ختم می شود. امام هفتمین از دیده ها پنهان است و اسماعیل از دیده ها پنهان شده و امامت برای همیشه در فرزندان اسماعیل باقی است. بعدها این فرقه دولت

فاطمیان را در مصر پی ریختند و اساس مذهب خود را بر مدار احکام ائمه هفتگانه قرار دادند: هفت روز هفته، کواکب سبعة و... ولی در بقیه (شیعیان) مدار احکام ائمه را بر دوازده می شمردند^۱.

در قاهره از طرف المستنصر، هشتمین خلیفه فاطمی، الموید فی الدین به سمت داعی الدعاه یعنی رئیس مبلغان برگزیده شده بود و با استفاده از نفوذ وی دستگاه خلافت فاطمی با دفاع از مذهب شیعه اسماعیلی در برابر دستگاه خلافت بنی عباس رقابت میکرد و برای جلب توجه مردم و اثبات حق بودن خود و باطل بودن طرف مقابل تشکیلات تبلیغاتی عظیمی به وجود آورده بود.^۲ در گیرودار این حوادث بود که ناصر خسرو وارد قاهره و دستگاه خلافت فاطمیان شد. با الموید داعی الدعاه ملاقات نمود و اسماعیلی شد و از طرف المستنصر به حجت ملقب گردید و مامور تبلیغ دعوت آنان در منطقه خراسان گردید. از اینجا به بعد زندگی ناصر خسرو وارد مرحله جدیدی می شود. اشعار تند و انتقادی او درباره امیران فاسد، قاضیان و فقیه های رشوه خوار، سخن گویان و واعظان ریاکار و حاکمان

^۱ مبلغی آبادانی، عبدالله، تاریخ ادیان و مذاهب جهان، جلد ۲، انتشارات حر، تهران،

۱۳۷۶، ص: ۱۲۳۳ الی ۱۲۳۴

^۲ محقق، شرح سی قصیده ناصر خسرو، چاپ ششم، انتشارات توس، تهران، ۱۳۷۵،

فاسد و بخیل و طمع کار او را از جرگه شاعران بیرون می کشد و او را به عنوان قدیمی ترین شاعر کلاسیک شعر تعلیمی و نویسنده ای خردگرا در ادب و فرهنگ سده پنجم هجری معرفی می کند که قسمت اعظم مطالعه ما در این کتاب، درباره این قسمت از زندگی ناصر خسرو می باشد.

پرداختن به این موضوع حاکی از علاقه نویسنده به مسائل جامعه شناسی و مطالعه در افکار و اندیشه های ناصر خسرو است. اندیشه هایی که اگرچه در زمان خود نتوانست آن چنان که باید و شاید گیرایی و جذابیت پیدا کند اما هنوز هم بعد از چند قرن، گذشت زمان نتوانسته بر رویش غبار فراموشی بکشد.

لیلا نیامنش - اورمیه

^{۱۱} ترابی، جامعه شناسی ادبیات فارسی، انتشارات فروغ آزادی، چاپ اول، ۱۳۷۶.